

PROGRAM 1: KOMPETENCER I VERDENSKLASSE

UDVIKLINGSLABORATORIET FOR PÆDAGOGISK OG DIDAKTISK PRAKSIS

Hvad er på spil?

For at fastholde og fremme flere talentfulde elever og studerende på uddannelserne kan udvikling af et bredere talentbegreb understøtte en motivationspædagogik, der har til formål at udvikle nye undervisningsformer og forløb. Dette skal stimulere og udvikle elever og studerendes talentpotentialer.

Hvad går Talent og motivation ud på?

Indsatsen Talent og motivation som pædagogisk afsæt bidrager til et øget fokus på "talentbegrebet" samt til at udvikle talentfremmende didaktiske og pædagogiske tiltag indenfor de erhvervsrettede og professionsfaglige uddannelser.

Talentudvikling ligger højt på den uddannelsespolitiske dagsorden. I de senere år har der været et stigende fokus på at gøre en ekstra indsats for talenter i det danske uddannelsessystem. Dette ses blandt andet i regeringens politiske satsning "Ny nordisk skole", hvor der bliver lagt vægt på, at alle børn "skal blive så dygtige, som de kan" – en indsats, der er forankret i grundskolen og på ungdomsuddannelserne. Et øget fokus på talent afspejles også i de talentprogrammer, der er iværksat på det gymnasiale område, og skills-programmet indenfor erhvervsuddannelserne er intensiveret og udvidet markant. Yderligere er der sat fokus på talentudvikling på de videregående uddannelser i og med, at studerende skal have mulighed for at tilegne sig flere ETCS point, end hvad der principielt er maksimum. Talentudvikling ses således som en nødvendighed for på sigt at kunne bevare den danske konkurrenceevne på globalt plan.

Fakta

Der er indenfor Talent og motivation gennemført 30 lokalt forankrede eksperimenter på Uddannelseslaboratoriets partnerinstitutioner. Eksperimenterne har blandt andet taget afsæt i det talentpædagogiske begreb 'Deliberate practice',

forstået som bevidst praksis, hvor kvaliteten af læringspraksis er mindst lige så vigtig som kvantiteten¹. Eksperimenterne har arbejdet med udviklingen af en talentmodel, som peger på hvilke kompetencer uddannelserne, samt aftagere identificerer som væsentlige, når de spotter talentfulde elever og studerende.

Fakta

Indsatsen har fire delindsatser, der hver tager afsæt i et specifikt satsningsområde indenfor Talent og motivation. De fire delindsatser omhandler 1. Talentfremmende forløb, 2. Talentfremmende undervisningsformer, 3. Udvikling af samarbejdsformer og 4. Udvikling af et nuanceret talentbegreb.

Udfordringer som indsatsen vil svare på

- Der er brug for et bredere talentbegreb, så forskellige talenter bringes i spil.
- Der er brug for talentstrategier, fordi globaliseringen sætter fokus på arbejdsstyrkens kompetenceudvikling med henblik på vækst og øget produktivitet.
- Der er brug for talentspor på tværs af fag og uddannelser

Pointe

Uddannelsesinstitutionerne må i højere grad udvikle undervisningsformer og forløb, der udvikler uddannelsernes talenter og sikrer, at så mange forskellige former for talenter som muligt udvikler deres kompetencer på uddannelserne. Et afsæt er at uddannelsesinstitutionernes definitioner af, hvad det vil sige at være talentfuld, udvikles i samarbejde med uddannelsernes aftagere for herigennem at skabe sammenhæng mellem uddannelsernes og aftagernes talentpædagogik.

¹ Du kan læse mere om 'Deliberate practice' i Buhl, C. (2010): *Talent*. Gyldendahl

DELINDSATS 1: TALENTFREMMEDE FORLØB

Delindsatsens indhold

Delindsatsen fokuserer på udvikling og gennemførelse af talentfremmende forløb – gerne med inddragelse af eksterne aftagere. Delindsatsen er - optaget af, at der udvikles metoder, modeller, værktøjer og koncepter til at gennemføre undervisningsforløb, hvor talenter udvikles i den daglige undervisningspraksis, for eksempel i form af talentspor. Dels at der udvikles metoder, modeller, værktøjer eller koncepter til at gennemføre fokuserede talent-forløb, som eksempelvis Skills-events, masterclasses og konferencer.

Ønske om ny forbedret praksis

Den pædagogiske praksis er kendetegnet ved, at undervisere udvikler talentfremmende undervisningsforløb, der understøtter, motiverer og styrker forskellige typer af talenter.

Talentfremmende forløb indgår både som hverdagspraksis i kernefaget, såvel som i camps, events eller konferencer, hvor undervisere spotter, udvikler og styrker elever og studerendes talentpotentiale.

Når undervisere udvikler og gennemfører talentfremmende aktiviteter, styrkes studerendes og elevers talentudvikling og motivation.

Eksempler på udforskning af praksis

—uddrag fra eksperimentarbejde

Delindsatsen 'Talentfremmende forløb' har forsøgt at imødekomme nogle af de udfordringer undervisere på Uddannelseslaboratoriets partnerinstitutioner har oplevet i undervisningen. Flere undervisere på de erhvervs- og professionsrettede uddannelser står med udfordringen 'af både at skulle sikre motivation af talentfulde elever og studerende', alt imens de også skal sikre motivation af de mindre talentfulde elever. Når forskellene mellem elevernes og de studerendes forudsætninger på et hold er stor, rettes underviserens opmærksomhed ofte mod gennemsnitsgruppen, hvorved de talentfulde og meget motiverede og de mindst motiverede og mest udsatte elever og studerende lades i stikken. Det at uddannelserne har

haft svært ved at udfordrer og motiverer de særlig talentfulde elever og studerende i undervisningen, ved man kan betyde, at den målgruppe af elever og studerende på de erhvervs- og professionsrettede uddannelser springer fra uddannelsen og starter på en anden uddannelse i håber om, at blive mere udfordret.

Ideen om at lave særskilte forløb for talentfulde elever er derfor blevet positivt modtaget af en del undervisere, og delindsatsens ni eksperimentteams er kommet med bud på, hvordan man kan lave særskilte forløb for talentfulde elever.

Et af delindsatsens eksperimenter har udviklet et koncept for, hvordan der kan skabes et særskilt talentholdsforløb, som engagerer og fastholder talentfulde elever. Eksperimentets hypotese er, at hvis underviserne udvælger talentfulde elever til et særligt talenthold og giver dem en selvstændig opgave, som de løser i teams faciliteret af undervisere, bliver de mere stimulerede og dermed mere motiverede for at deltage i undervisningen.

De talentfulde elever blev udvalgt ud fra valgte kriterier til at deltage på talentholdet efter et par ugers start på uddannelsen, hvorefter de over et otte-ugers forløb skulle løse en række praktiske opgaver. Opgaverne havde en karakter, hvor eleverne—for at kunne løse dem—måtte tilegne sig såvel praktiske som teoretiske kundskaber undervejs.

Eksperimentresultaterne korresponderer også med andre tilsvarende eksperimenter indenfor delindsatsen: Eleverne blev synligt mere motiverede i undervisningen og løste opgaver på det halve af den afsatte tid. Eleverne blev ofte efter undervisningstiden, for at nå mål, de selv havde sat sig. Samtidig oplevede underviserne, at eleverne i højere grad hjalp hinanden, end elever på almindelige forløb – ofte gør, ligesom elevernes fravær sammenlignet med andres faldt markant. Ved forløbets afslutning var ikke en eneste elev faldet fra holdet, og samtlige elever fik enten 10 eller 12 til eksamen. En af underviserne fortæller:

Da vi fik tilbagemeldingen fra censor, sagde han til mig og min kollega, at selvom de fik tolv, kunne han mærke, at de her elever, de var ikke som de andre, han havde haft.

Sammenholdt med de øvrige eksperimenter indenfor delindsatsen tyder meget på, at udviklingen af særskilte talenthold, hvor talentfulde og motiverede elever oplever, at de udfordres og læringsmæssigt simuleres, kan medvirke til en øget trivsel og fastholdelse af talentfulde elever, som ikke kun er stærke på teori, men også er motiverede af at mestre den praksis uddannelserne sigter mod.

Som en underviser siger:

Når de talentfulde undervises i teori er det pludselig en viden, de skal bruge nu for at komme videre, og så kan de bedre se, hvorfor de skal lære teori... De skal bruge den viden nu.

Det skærpede fokus på talentudvikling har medført at talent spottes og derfor også udvikles blandt elever og studerende, som ikke umiddelbart fremstår som talentfulde.

7
eksperimenter
bidrager

DELINDSATS 2: TALENTFREMMEDE UNDERVISNINGSFORMER

Delindsatsens indhold

Det er delindsatsens formål, at der eksperimenteres med udviklingen af talentfremmende undervisningsformer og udvikles metoder, modeller, værktøjer og koncepter, som understøtter en talentorienteret undervisningsdidaktik. En talentfremmende undervisningsform kunne eksempelvis være differentierede opgaveformer, der sigter mod at motivere forskellige typer af talenter.

Ønske om ny forbedret praksis

Undervisningspraksis er kendetegnet ved talentfremmende undervisningsformer, der motiverer forskellige typer af talenter.

Undervisningspraksis er på en og samme tid inkluderende og differentierende. Undervisere kan spotte elever og studerendes talentpotentiale. Herunder også talenter, der ikke umiddelbart er synlige. Det talentfremmende undervisningsmiljø understøtter studerende og elever i at spotte egne og andres talentpotentiale.

Når undervisere har blik for og er i stand til at udfordre og udvikle de enkelte elever og studerendes talentpotentiale, opstår et dynamisk undervisningsmiljø, hvor forskellige typer af talenter trives, motiveres og udvikles.

Eksempler på udforskning af praksis

—uddrag fra eksperimentarbejde

Formålet med denne delindsats er at udvikle nye former for undervisningsdidaktiske og pædagogiske forløb, som dels imødekommer elever og studerende med forskellige former for talent og dels udvikler nye undervisningsformer, som er rettet mod specifikke afgrænsede definitioner af, hvad det vil sige at være et "talent".

Eksperimenterne under denne delindsats har arbejdet med forskellige former for undervisning, som har til hensigt at stimulere talentudviklingen blandt flest mulige elever og studerende. For at stimulere elever og studerendes talentudvikling og motivation har flere eksperimenter tilstræbt at koble uddannelsernes undervisning tættere til den praksis, som undervisningen retter sig mod. Undervisere har blandt andet gennem 'induktive undervisningsformer' forsøgt at inddrage konkrete materialer i undervisningen. Eksempelvis på Rengøringsassistentuddannelsen, hvor temaet 'behandling af overflader' i forbindelse med rengøring ikke kun blev gennemgået teoretisk. Underviserne inddrog fysiske materialer i undervisningen, så eleverne også sanseligt kunne erfare forskellene i materialernes sammensætning og struktur sammenholdt med teoretiske forklaringer på,

hvorfor materialerne skal behandles med forskellige former for rengøringsmidler.

Andre eksperimenter har haft gode erfaringer med at sætte motiverede og talentfulde elever til at assistere med undervisningen af andre elever og studerende. Det udfordrer de talentfulde elever og studerende, da rollen som assisterende undervisere fordrer, at de har en - velfunderet indsigt i og forståelse af deres fag på måder, som gør dem i stand til at formidle deres viden på en hensigtsmæssig måde, så det skaber læring hos andre.

Der er gennem delindsatsens eksperimenter udviklet flere værktøjer og modeller, som svarer på indsatsens mål. Videre bidrager andre eksperimenter fra indsatsen 'Talent og motivation' til udviklingen af modeller, metoder, værktøjer og koncepter, som kan bidrage til en udvikling af talentfremmende undervisningsformer.

7
eksperimenter
bidrager

DELINDSATS 3: UDVIKLING AF SAMARBEJDSFORMER

Delindsatsens indhold

Delindsatsens ambition er at udvikle samarbejdsformer mellem uddannelse og aftager, der har til opgave at igangsætte og afprøve forskellige initiativer, der sikrer, at elever og studerendes talentpotentiale udvikles og styrkes

Ønske om ny forbedret praksis

Motivationen for udformningen af denne delindsats er udsprunget af et ønske om, at undervisningspraksis er kendetegnet ved et tæt samarbejde mellem undervisere og aftagere om talentfremmende initiativer, der øger elever og studerendes talentudvikling og motivation.

Uddannelsesinstitutioner og aftagere udvikler talentspor, camps, events eller lignende, hvor den enkelte elevs eller studerendes talentpotentiale spottes, udfordres og udvikles.

Når uddannelsesinstitutioner samarbejder med aftagere om talentfremmende initiativer, styrkes elever og studerendes talentpotentiale, motivation og læring.

Eksempler på udforskning af praksis

—uddrag fra eksperimentarbejde

Indenfor har denne delindsats eksperimentteamene etableret et samarbejde med uddannelsernes aftagere med henblik på i fællesskab at udvikle en talentpædagogik, som kunne imødekomme såvel uddannelsernes som aftagernes læringsmæssige og evalueringmæssige forventninger til deres elever/studerende. Derudover har eksperimentteamene i samarbejde med erhvervslivets aftagere udviklet særlige fora, hvor aftagere, undervisere og elever/studerende mødes enten 'real time' eller i elektroniske rum med henblik på at fremme elever og studerendes talentpotentiale.

I flere eksperimenter har undervisere og aftagere etableret og benyttet et elektronisk "tredje rum" for sammen med eleven eller den studerende at skabe sammenhæng mellem uddannelsesstedets og praktikvejledningens talentudvikling. Dette rum har vist sig nyttigt for såvel undervisere, studerende som praktikvejledere, da alle parter får mulighed for at følge den læring, som eleven eller den studerende forventes at tilegne sig under de forskellige uddannelsesforløb. Videre får de respektive undervisere/praktikvejledere indsigt i hinandens pædagogiske læringsstile.

I andre eksperimenter under delindsatsen har undervisere sammen med aftagere i fællesskab udviklet undervisningsforløb. De har med gode resultater udviklet "autentiske opgaver": elever og studerende er blevet stillet opgaver, inspireret af cases fra den praksisvirkelighed, deres uddannelser sigter

mod. De studerende oplevede i vid udstrækning undervisningen på uddannelsesinstitutionerne som relevant, da de gennem denne undervisningsform i højere grad kunne se koblingen mellem læringen på uddannelsesstedet og i praktikken. Dette betød, at flere studerende fik mulighed for at udfolde deres respektive talenter.

7
eksperimenter
bidrager

DELINDSATS 4: TALENTBEGREB

Delindsatsens indhold

Delindsatsens ambition er, at udvikle modeller, metoder, værktøjer og koncepter i forhold til at anvende et nuanceret talentbegreb i pædagogiske og undervisningsdidaktiske sammenhænge. Målet er herigennem at øge elever og studerendes motivation og dermed fastholdelse.

Ønsker om ny forbedret praksis

Drømmebilledet indenfor denne delindsats er, at den pædagogiske praksis er kendetegnet ved et fælles fagsprog blandt undervisere om, hvad "talent" indebærer, og hvordan det spottes, udfordres og udvikles.

Undervisere tager løbende talentbegrebet til revision i samarbejde med blandt andet aftagere, faglige fællesskaber og andre fora, således at talentbegrebet kontinuerligt spejles i forhold til aftagernes efterspørgsel.

Når undervisere anvender et bredt og nuanceret talentbegreb, bliver flere talenter spottet og udviklet, også talenter, der ikke umiddelbart er synlige. Når underviser er i stand til at understøtte elever og studerende i at få øje på eget talentpotentiale styrkes elever og studerendes motivation og læring.

Eksempler på udforskning af praksis

—uddrag fra eksperimentarbejde

Formålet med denne indsats er at udvikle "talentbegrebet", samt forståelsen af hvad det vil sige at være et "talent". Dette er en forudsætning for udviklingen af pædagogiske og didaktiske forløb samt undervisningsformer, som imødekommer og understøtter talentdefinitioner.

I det eksperimenterende arbejde med at nuancere forståelsen af "talent", har undervisere blandt andet kontaktet aftagere i erhvervslivet med henblik på at afdække, hvordan de spotter talenter i deres praksis. Disse afdækninger af hvad "talenter" er, har igangsat en refleksionsproces hos underviserne. Det har vist sig, at uddannelsernes aftagere på tværs af fag og uddannelsesinstitutioner i langt højere grad end underviserne identificerede og vægtede personlige og sociale kompetencer som tegn på talent. Mens underviserne hidtil har vægtet elever og studerendes fagfaglige kompetencer, er aftagerne langt mere optaget af, om elever og studerende er motiverede, er i stand til konstruktivt at modtage feedback, har selvdisciplin og mod, er reflekterede og besidder ønskede kommunikations- og samarbejdskompetencer. Definitionen af, hvilke kompetencer den talentfulde elev skal have, rækker dermed langt udover de faglige og teoretiske kompetencer, som undervisere almindeligvis er optagede af i deres vurderinger af elever og studerende. En underviser fortæller i forlængelse af den erkendelse:

man behøver ikke være en titaller eller en tolvaller som elev for at blive udvalgt som et talent. Man skal egentlig bare have lysten til at lave noget og kunne modtage kritik.

På tværs af fag og uddannelser har eksperimentteams identificeret en række personlige, faglige og sociale kompetencer som undervisere og aftagere finder væsentlige for at mestre og udvikle fagenes praksis. Programgruppen for Talent og motivation har på den baggrund udviklet en 'Talentmodel', som beskriver disse kompetencer.

Fremadrettet er det fortsat uddannelsernes udfordring at oversætte og implementere ovenstående definitioner af, hvad det vil sige at være talentfuld i forhold til indikatorer, som kan vurderes og evalueres af såvel undervisere som vekselluddannelsernes praktiksteder. En underviser udtaler:

"... det har været et rigtig stort arbejde, men også rigtig sjovt... jeg kan godt lide sådan noget, hvor man ligesom ændrer tingene. Det er dét, der er det spændende."

Udarbejdet af Det erhvervsrettede uddannelseslaboratorium oktober 2014.
Projektet er bevilliget af Den Europæiske Socialfond og Region Hovedstaden.